

TRAKTOR

LUKÁŠ BENDA – mladík dospívající na počátku padesátých let na statku, přítel JAKUBA MAREŠE

JAKUB MAREŠ - mladík dospívající na počátku padesátých let na malém městě

JAROMÍR BENDA – sedlák a kulak, něco po padesátce

ANTONÍN MAREŠ – úředník, komunista, padesátník po infarktu, pacient dr. KALINY, bojuje s tloušťkou

Dr. KALINA – lékař na malém městě, důstojný pán okolo sedmdesátky

FANOUŠ – mladík vypomáhající u dr. Kaliny, komunista

IRENA MAREŠOVÁ – manželka ANTONÍNA, blíží se k padesátce, ráda mluví

KLÁRA BENDOVÁ – manželka JAROMÍRA, milenka ANTONÍNA, sotva třicet

KALVAS – lidový prokurátor

SOUSEDKA, ESTÉBÁK, DRUŽSTEVNÍK, mládež na tancovačce...

1. BENDŮV STATEK, JAROMÍR a jeho syn LUKÁŠ, někdy v zimě, začátek padesátých let

(Mráz. Lukáš proklíná zimu. Letlampa s mohutným hučením nahřívá žárovou hlavu. Lukáš nadává a pokouší se nastartovat vysloužilý německý traktor typu Bulldog. Nahodí motor, několik škytnutí, motor zhasne, Lukášovy nadávky, bezvýsledný proces se v průběhu scény může opakovat...)

JAROMÍR *(volá)*: Lukáši? Seš tu? Lukáši?

LUKÁŠ *(tiše, spíš pro sebe)*: Kde bych asi... sakra... byl? *(LUKÁŠ s posledním slovem vši silou roztočí hřídel, motor zaškytá a zhasne. LUKÁŠ nadává.)* Ksindl starej, rezavej... *(Zvonivý úder, to Lukáš mrští čímsi kovovým na podlahu...)*

JAROMÍR *(hlasem, který neočekává odpor)*: Nech toho. Mám pro tebe překvapení.

LUKÁŠ: Nechci překvapení.

JAROMÍR: Ne?

LUKÁŠ: Ne. *(S námahou.)* Chci to... nahodit.

JAROMÍR: Koupíme novej traktor. Pětadvacítku, zetor.

LUKÁŠ *(s hořkou ironií)*: Aha. My nemáme čím krmit. My nemáme co zasejt. Pomalu ani co žrát. Ale my si koupíme novej traktor.

JAROMÍR: Proč ne?

LUKÁŠ: A kde na něj vezmem?

JAROMÍR: Mám na něj. Dvacet tisíc.

LUKÁŠ *(zbystří)*: Dvacet tisíc? Kdes je vzal?

JAROMÍR: Něco zbylo po Kláře, ale –

LUKÁŠ: Tys prodal věci po mámě?

JAROMÍR: Neskákej mi do řeči... Kam jdeš? *(Kroky, mlácení dveřmi.)* Slyšíš? Lukáši! *(Jaromír pospíchá za synem.)*

LUKÁŠ *(výhrůžně, ale spíš pro sebe)*: Jestlis šáhnul na něco po mámě, tak si mě nepřej. *(Lomcování zásuvkami, kramaření, další zásuvky, pak Lukáš vztekle*

něčím třískne.) Kde jsou náušnice? Vkladní knížka? Kde jsou? Hodinky? No, kde?

JAROMÍR (*také výhrůžně*): Takhle se mnou nemluv.

LUKÁŠ (*křičí*): Jsi zloděj. Slyšíš? Zloděj.

JAROMÍR (*pobouřeně*): Co si to dovoluješ? (*Políček. Krátká potyčka.*)

LUKÁŠ: Pust' mě, nebo...

JAROMÍR (*namáhavě supí*): Tohle... nesmíš. Slyšíš?

LUKÁŠ (*zadýchaně*): Ty mi tak budeš povídat, co... smím a co ne. (*Konec zápasu.*)

JAROMÍR: Kam jdeš? Lukáši? (*Rychlé kroky. Prásknutí dveří.*) Pojď sem!

2. HOSPODA, začátek padesátých let, zima LUKÁŠ s JAKUBEM

(Hospodský ruch, hlasy, možná někde vzadu tahací harmonika...)

JAKUB: Ale ale, pan Benda. Syn vesnického boháče. Koho sháníš?

LUKÁŠ: Nikoho.

JAKUB: A co tu teda děláš?

LUKÁŠ: To nemůžu zajít do hospody?

JAKUB: Můžeš. Jen že jsem tě ještě neviděl přijít jen tak do hospody.

LUKÁŠ: Asi ses blbě koukal.

JAKUB: Asi. Co je novýho? Prej jste měli den votevřenejch dveří.

LUKÁŠ: No jo. Převcírem.

JAKUB: No a? Našli něco?

LUKÁŠ (*sarkasticky*): U nás? Tam bych ani já nic nenašel.

JAKUB: Soudruzi pátrali po skrytejch zásobách a vy jste je zklamali?

LUKÁŠ: Zklamali.

JAKUB: No tak to zapíjem, ne? (*Volá.*) Pane Kofránek, ještě dvě. (*Zkoumavě*)
Co je s tebou?

LUKÁŠ: Kupuju traktor. Novej.

JAKUB (*kucká smíchy, pak jen taktak smích přemůže ...*): Ehm. Promiň. Novej traktor?

LUKÁŠ: Zetor. Pětadvacítku.

JAKUB (*se znovu rozesměje*): Haha. To mě podrž. To vám seberou!

LUKÁŠ: Seberou.

JAKUB (*zvážní*): Ale to je blbý, ne?

LUKÁŠ: To je.

JAKUB: Stejně na něj nemáte.

LUKÁŠ: Táta střelil máminy cennosti.

JAKUB: Jo tak. To je opravdu blbý.

LUKÁŠ: Je.

JAKUB: Hele, Luky, na co by ti byly? Náušnice? Nebo korále, prsteny...?

LUKÁŠ: Daj se schovat. Pole nám vezmou. Mašiny. Statek. Všechno.

JAKUB: To je pravda. Vezmou.

LUKÁŠ: A máma chtěla, aby po ní zůstalo něco, co se dá schovat.

JAKUB: To byla rozumná.

LUKÁŠ: Ten vůl to prodá. Aby měl na traktor.

JAKUB (*tiše hvízdne*): Potěš pámbu...

LUKÁŠ: Co váš táta?

JAKUB: Dobrý.

LUKÁŠ: Prej měl infarkt?

JAKUB: Jo. Ale už je zdravěj jako ryba. (*Tahací harmonika v pozadí dohraje, hospodský ruch zvolna utichne...*)

3. ORDINACE Dr. KALINY, začátek padesátých let, zima, MAREŠ s KALINOU, zdravotní prohlídka

MAREŠ (*udiveně*): Ani pivo, pane doktore?

KALINA (*starý, ale vyrovnaný hlas muže, který se nenechá vyvést z míry*): Žádný alkohol. Můžeš se oblíct.

MAREŠ (*souká se do košile, věcně*): Ale vepřová s knedlíkem, ta se pivem spláchne.

KALINA: Ne.

MAREŠ (*upřímně zaskočen*): Jakto?

KALINA: Protože nebude ani vepřová. Rozumíš? Nebylo ti dost zle? Už jsi zapomněl?

MAREŠ: Nezapomněl. Ta bolest tadyhle v prsou. Jako když najede vůz a zastaví přímo uprostřed hrudníku.

KALINA: No vidíš.

MAREŠ: Ale už to nebolí.

KALINA: To je dobře. Ale musíš se hlídat. Omezit tučné. Žádný alkohol. A pohyb. Shodit kila. Chodíš pěšky?

MAREŠ: Jezdím vozem. Služebním minorem.

KALINA: Tak ho nechávej doma.

MAREŠ: Doma? Proč?

KALINA: Tak jezdí. Ale večer si pěkně obuj boty a vyraž. Aspoň hodinu chůze denně.

MAREŠ: Po večeri?

KALINA: Místo večere.

MAREŠ: To nedokážu.

KALINA: Víš co?

MAREŠ: Co?

KALINA: Víš, kde bydlím.

MAREŠ: No to vím.

KALINA: Ode dneška se každé večer sebereš a dojdeš pěšky až ke mně. Tam se mi ohlášíš. A pak zase domů.

MAREŠ: Přes celý město?

KALINA: Přes celý město. Když budeš chtít, posedíš, odpočineš si a zůstaneš na kus řeči. Fanouš nám uvaří čaj. Zahraju ti třeba i na klavír, abys měl lepší náladu.

3. U MAREŠŮ DOMA, začátek padesátých let, zima, MAREŠ a IRENA

(MAREŠ sedí v kuchyni u stolu. Někde venku kapela dusavě vyhrává vojenský pochod, brzy dozní, potlesk, načež kapela nasadí k dalšímu kousku...)

MAREŠ: Kde to hrajou, Ireno? Nevíš?

IRENA: Na náměstí. Maj tam ňákou slávu, co jsem slyšela.

MAREŠ: Nezajdeme tam?

IRENA: Dyk jsi měl infarkt!

MAREŠ: Ale prej mám hodně chodit.

IRENA: Chodit?

MAREŠ: No. Doktor říkal. Chodit.

IRENA: A kterej doktor? Náš doktor?

MAREŠ: Jo. Kalina.

IRENA: No já nevím.

MAREŠ: Co nevíš?

IRENA: Ten šofér povídal, že když je infarkt, tak předepisujou klid.

MAREŠ: Kterej šofér?

IRENA: Ten, co tě vez v sanitě.

MAREŠ: Prosímtě. Šofér...

IRENA (*vážně*): Ale ten vozí všechny lidi se srdcem! Říkal, že bolest tady na prsou a když to vystřeluje do ruky... Tondo?

MAREŠ: Co je?

IRENA: Vystřelovalo to do ruky?

MAREŠ: Ale no... vystřelovalo.

IRENA: Vidíš!

MAREŠ: Co vidím? Doktor říkal chodit.

IRENA: Když já nevím.

MAREŠ: Co nevíš?

IRENA: Zase si uděláš zle. Máš chodit do úřadu?

MAREŠ: Proč bych neměl?

IRENA: Tak brzy? Pojedeš aspoň autem?

MAREŠ: Pojedu.

IRENA: Jémine!

MAREŠ: Co je?

IRENA: Sedíš u okna! V průvanu.

MAREŠ: No a?

IRENA: Nastydneš. Zavřu to.

MAREŠ: Nenastydnu.

IRENA: Stejně to zavřu. (*Zavře okno, hudba tím pádem utichne.*)

4. U Dr. KALINY, KALINA a MAREŠ

(Dr. KALINA hraje na klavír. Klasický kousek, v trochu pomalejším tempu, zastaví se a začíná znovu... Pak znovu zmlkne, do toho náhle zazní domovní zvonek. KALINA překvapeně něco zamumlá, zvedne se a jde otevřít. Za dveřmi stojí MAREŠ.)

MAREŠ *(zadýchaně)*: Uctívost, pane doktore.

KALINA: Buď zdrav, Tondo. Fanouš už je pryč, tak jsem si trochu zahrál. A když hraju, neslyším. Zvoníš dlouho?

MAREŠ: Sotva chvíli.

KALINA: Pojd' dál. Dám ti něco k pití.

MAREŠ: To budete hodnej. *(Jdou dovnitř.)*

KALINA: Boty si nezouvej. Já se doma nezouvám.

MAREŠ: To vám chválím.

KALINA: Být vdovcem přináší jisté pohodlí. Fanouš je na mojí straně. Taký se nezouvá. Posad' se někde. Co bys chtěl? Čaj? Sklenici grenadiny?

MAREŠ: To je fuk. Hlavně když to poteče.

KALINA: Mimochodem, znáš Fanouše?

MAREŠ *(napije se)*: Jo, to je ten sirotek. A invalida nebo tak něco, ne?

KALINA: Tak trochu. Padoucnice. Léčil jsem ho jako kluka... Míval záchvaty, ale teď je celkem stabilní.

MAREŠ: Chudák.

KALINA: Zvykl si k nám chodit. A teď, co jsem sám, mi pomáhá s domácností. Je šikovnej. Moc toho nenamluví, to je fakt, ale to mně nevadí.

MAREŠ: A kam šel? Že vás tu nechal?

KALINA: Na schůzi.

MAREŠ: Na schůzi?

KALINA: Na stranickou schůzi.

MAREŠ: On je komunista?

KALINA (*krčí rameny*): Je. Říkal jsem mu, že politika není nic pro něj. Ale pak jsem uznal, že to je jeho věc. Aspoň přijde mezi lidi. Prospěje mu to. A těm komunistům to třeba taky prospěje. Nakonec, ty bys to měl vědět. Jsi ve straně.

MAREŠ: No jo. Ale já na schůze moc nechodím. O to mi nejde.

KALINA: A o co ti jde?

MAREŠ: Aby ve straně bylo co nejvíc slušnejch lidí jako vy nebo já. Odpovědnejch, rozumnejch... a poctivejch lidí, který pomáhaj ostatním.

KALINA (*pobaveně*): Já pomáhám ostatním už padesát let a...

MAREŠ (*vpadne mu do řeči*): No to jo, ale...

KALINA: ...a nejsem v žádný straně!

MAREŠ: To je škoda, pane doktore.

KALINA (*provokativně*): Tak mě naverbuj. Na co čekáš?

MAREŠ: Ále dejte pokoj... (*Vysvětlujícím tónem.*) Dneska maj lidi z komunistů strach. A přitom zbytečnej. Víte, co vždycky říkám? Bojíte se nás? Tak se k nám přidejte! A bude to. To je moje odpověď. Žádněj třídní boj, kdepak.

5. BENDŮV STATEK, začátek padesátých let, zima, JAROMÍR a LUKÁŠ

(Podroušený LUKÁŠ se vrací večer domů. Prodírá se tmavou chodbou, sem tam do něčeho narazí nebo kopne. Převrátí velkou prázdnou nádobu, snad mlékárenskou konev, která se dunivě kutálí pryč. Pak s klením skopává boty. Nakonec rozrazí dveře do kuchyně a hlasitě škytne.)

JAROMÍR: Ahoj.

LUKÁŠ: Ty... ty nespíš?

JAROMÍR: Čekám, že přijdeš.

LUKÁŠ: Tak jsem přišel. (*Sedá si.*)

JAROMÍR: Polívka. Chceš?

LUKÁŠ: Jo. (*Začne srkat polévku. Pak se zarazí. Lžice cinkne o talíř.*) Co to je?

JAROMÍR: Máminy šperky.

LUKÁŠ (*zaraženě*): Tys to neprodal?

JAROMÍR: Neprodal.

LUKÁŠ: Dyk jsi říkal... Kde jsi vzal ty prachy? Dvacet tisíc? Na ten traktor nebo na cos to...

JAROMÍR: Úspory.

LUKÁŠ: Jaký?

JAROMÍR (*pomalů*): Na stáří. Klára, tvoje máma nechtěla, abysme ti zůstali na krku.

LUKÁŠ (*krčí rameny*): Tak si ty peníze nech.

JAROMÍR: Nepotřebuju je.

LUKÁŠ: Ale třeba budeš.

JAROMÍR: Na co?

LUKÁŠ: Na jídlo. Na léky. Na boty. Pořád něco platíš. Každou chvíli.

JAROMÍR: Nepotřebuju je. A už je nemám.

LUKÁŠ: Nemáš? Jak to?

JAROMÍR (*hrdě*): Protože už stojí ve stodole.

LUKÁŠ: Co stojí ve stodole?

JAROMÍR: Zetor pětadvacítka. (*Přátelsky.*) Ráno se na něj podíváme. Platí? (*Ticho.*) Platí?

LUKÁŠ: Jsi blázen.

6. U Dr. KALINY, začátek padesátých let, někdy zjara, MAREŠ a KALINA, FANOUS

(Dr. KALINA *cosi zamyšleně drnká na klavír*; *vejde FANOUS*, *klavír ztichne.*)

KALINA: Copak je, Fanouši?

FANOUS: Návštěva.

KALINA: Návštěva? V takovém nečase?

FANOUS: Tonda Marešů.

KALINA: Aha. Jistě. Kde je?

MAREŠ (*vchází*): Dobrý večer.

KALINA: Posad' se, Tondo. Udělej si pohodlí... Kam jdeš, Fanouši?

FANOUS: Mám něco rozdělanýho v kuchyni.

KALINA: Jo tak. (*Fanouš odchází a zavírá dveře.*) No tak prima. Jak se máme?

MAREŠ: Ujde to.

KALINA: Ujde to? (*Spokojeně.*) Jsme v teple. Nikam nemusíme. Fanouš se o nás postaral. Čaj uvařil. Co nám chybí?

MAREŠ: Nic. (*Oba se odmlčí.*)

KALINA: Vypadáš poněkud zvadle. Stalo se něco?

MAREŠ: Ále... To přejde.

KALINA: Určitě. Pacientům se obvykle zjara uleví. Až na nejhorší případy.

MAREŠ: Můžu se na něco zeptat?

KALINA: Můžeš.

MAREŠ: Čím to, že vy jste pořád tak čilej? Tak optimistickej?

KALINA: Jak to myslíš?

MAREŠ: No třeba teď. Venku je pod psa, vy trčíte doma, a... promiňte, taky už nejste nejmladší, ale vy si hrajete na klavír, radujete se... Nemůžete se dočkat, že budete popíjet čaj. Úplně vidím, jak se těšíte.

KALINA: Celoživotní trénink.

MAREŠ: Vy jste si nikdy neřekl, posral jsem si život.

KALINA: To si říkám i teď.

MAREŠ: No a jak tu myšlenku... jako...?

KALINA: Zaháním? No... Třeba si vybavím, kdy mi bylo dobře. Co bych rád dělal, kdybys mohl. S kým.

MAREŠ: Aha.

KALINA: S kým bys ty chtěl být, kdybys mohl?

MAREŠ: No, to...

KALINA: Nikdo tě nenapadá?

MAREŠ: Ale napadá.

KALINA: Tak vidíš.

MAREŠ: Chcete vědět s kým?

KALINA: Chceš mi to říct?

MAREŠ (*zaraženě*): Chci, jenomže...

KALINA (*jemně*): V rámci lékařského tajemství.

MAREŠ: Nikdy bych to nikomu neřek... Ale s Klárou Bendovou.

KALINA: Ale ta je...

MAREŠ: Po smrti. Ale my jsme, prostě... měli spolu... to... poměr.

KALINA: A nikdo to nevěděl?

MAREŠ: Ne. Ona to neprozradila a já taky ne. Jste první, kdo to ví. S ní to byl opravdu... krásnej sen. A přitom to sen nebyl. To bylo nejlepší.

7. RETRO KAVÁRNA hotelu Šroubek, třicátá léta, MAREŠ a KLÁRA

(Zvuky kavárny třicátých let. Tlumené hlasy v pozadí. Piano.)

MAREŠ: Kláro? Čekám.

KLÁRA: Na co?

MAREŠ: Kdy se zeptáš.

KLÁRA: Jak víš, že se chci na něco zeptat?

MAREŠ: Poznám to.

KLÁRA: Ty jsi detektiv?

MAREŠ: Nejsem. Ale poznám to.

KLÁRA (*pokrčí rameny*): Chci se zeptat. Ale ne teď.

MAREŠ: A na co?

KLÁRA: Jak se jmenuje tenhle hotel?

MAREŠ: Šroubek. Ale na to se zeptat nechceš.

KLÁRA: Chci.

MAREŠ: Nelži.

KLÁRA (*snaží se ho odradit*): Tondo, nech toho.

MAREŠ: Na co se chceš zeptat?

KLÁRA (*povzdychne si*): Nevím... Asi na to, co se stalo.

MAREŠ: A co by se stalo? Sedíme v kavárně. Dva slušní lidi.

KLÁRA: My jsme slušní lidi?

MAREŠ: My jsme slušní lidi.

KLÁRA (*důrazně*): Slušný lidi nepodváděj manželku ani manžela, jako to děláme my dva. Nemají z toho takový potěšení, jako máme my dva. Slušný lidi nevědí, jaká krása je strávit s tebou celý den v posteli. Slušný lidi nemají po milování v hlavě tak nádherně, tak dokonale bílo.

MAREŠ (*zálibně*): Když něco dělám, tak pořádně.

KLÁRA: Proč je to tak krásný, Tondo?

MAREŠ: Nevím.

KLÁRA: Nevíš?

MAREŠ: Ne.

KLÁRA: Nebo nechceš vědět?

MAREŠ: Čestný slovo, nevím.

KLÁRA (*zamyšleně*): Co já vůbec dělám, když nejsme spolu?

MAREŠ: Máš svůj život.

KLÁRA (*ironicky*): Mám. Žiju. Vařím, nakupuju, uklízím... Mám Jaromíra, vedle toho spím. Starostlivej, poctivej sedlák. Moje opora. Proč není jako ty? V čem jsi jinej než on? Než všichni chlapi? V čem?

MAREŠ: Nejsem jinej.

KLÁRA (*smutně*): Pro mě seš jinej. Ale ty to nechceš slyšet. Bojíš se.

(Piano po chvíli utichá.)

8. TANCOVAČKA, JAKUB a LUKÁŠ, mládež, začátek padesátých let, někdy zjara

(Dechovka hraje k tanci. Smích. Hluk. Výkřiky. JAKUB něco vykládá ostatním u stolu, pak překvapeně zvolá.)

JAKUB: Počkejte. *(Volá.)* Koukejte, kdo přišel!

(Dva dívčí hlasy: Kdo? Nikoho nevidím. Kdo to je? Jakube, kdo to je?)

JAKUB: Luky! Lukine!

LUKÁŠ: Čau.

JAKUB: Tak co novej traktor? Máš ho tu? Že bys nás vzal domů? *(Přiopilý smích podkresluje i následující repliky...)*

LUKÁŠ *(vrhá se na Jakuba)*: Kreténe!

(LUKÁŠ se pokouší JAKUBA zasáhnout, pak se do sebe zaklesnou a snaží se jeden druhého strhnout k zemi, porážejí židle, převracejí stoly s pultitry, ostatní křičí, přidávají se další, hlasy: Přestaňte! Co to má bejt? Vyhod'te je! Moje pivo! Voba ven! Ven s nima! Pitomci mladý! Ven! Ven! Dupání, údery, praštění dveří... Shluk lidí vytlačí mladíky před hospodu. Rozhodný hlas, patřící nejspíš hospodskému: Koukejte vychladnout, pitomci! Bouchnou přirážené dveře. V nastalém tichu slyšíme dvojí lapání po dechu, které se pomalu zmírňuje.)

JAKUB *(zadýchaně)*: Luky?

LUKÁŠ *(také zadýchaně)*: Co?

JAKUB: Promiň.

LUKÁŠ: To nic.

JAKUB: A ten traktor...

LUKÁŠ: Co s ním?

JAKUB: Stejně vám ho vezmou. Tak o co jde? *(LUKÁŠ se rozesměje, JAKUB se přidá.)*

LUKÁŠ: To je právě vono. Táta to nechápe.

JAKUB: Vono mu to dojde.

LUKÁŠ: Ale nedojde.

(Dveře hospody se otevřou. Dívčí hlas zavolá: Kde jste? Do zvuků z tancovačky prolínají stále silnější rány kladivem. Dechovka i veselý rámus slábnou, kladivo pokračuje do další scény.)

9. BENDŮV STATEK, ve stodole LUKÁŠ, pak JAROMÍR, začátek padesátých let někdy zjara

(LUKÁŠ kladivem rozbíjí nový traktor. Divoké údery do plechu, nejspíš do blatníku, který nechce povolit. LUKÁŠ vztekle huláká.)

LUKÁŠ: Novej traktor, jo? Tady máte. *(Rozmáchne se kladivem a vyrazí sklo z reflektoru, střepy zvoní na podlaze.)*

LUKÁŠ *(triumfálně)*: Hovno dostanete, komouši zasraný. Žádnej traktor! *(Další rány kladiva.)*

JAROMÍR: Lukáši!

LUKÁŠ *(přerývaně, mezi údery)*: Neplet'... se... mi!

JAROMÍR: Pust' to! *(Potyčka. Jaromírovi se podaří vykrotit synovi kladivo.)*

LUKÁŠ *(sípe)*: Dej sem... to kladivo.

JAROMÍR *(vzrušeně)*: Jsi blázen nebo co?

LUKÁŠ *(zadýchaně)*: Já? Ty jsi blázen.

JAROMÍR: Co to meleš?

LUKÁŠ: Všichni vědí, že nám ho seberou. A taky pole. Tuhle stodolu. Všechno. *(Křičí.)* Copak to nevidíš? Jdou od jednoho k druhému a berou, na co přijdou. A ty koupíš drahou, novou mašinu! Aby se voni měli na čem vozit, vid'?

JAROMÍR *(pevně)*: To je ale náš traktor.

LUKÁŠ: A jak dlouho ještě bude? Říkám ti: Já to nechci vidět.

JAROMÍR: Co?

LUKÁŠ: Až si pro něj přijdou.

JAROMÍR: A co uděláš?

LUKÁŠ: Nebudu čekat. *(Divoce.)* Nemůžu tady jen čekat a čekat! Seberu se a nazdar.

JAROMÍR: Nazdar?

LUKÁŠ: Do Německa. Za moře. Kamkoliv. Tady zůstat nemůžu.

JAROMÍR: Tady jsi doma.

LUKÁŠ: Na to tvoje doma já kašlu. Stejně o všechno přijdem. Nebude žádný doma.

10. U Dr. KALINY, Mareš a Kalina, začátek padesátých let někdy zjara

(KALINA poslouchá gramofon, Chopinovy klavírní etudy. Šelaková deska je poškrábaná, jehla sem tam nadskočí..., ale KALINA je zaujat poslechem, takže nevnímá, že vešel MAREŠ)

MAREŠ: Dobrý večer.

KALINA: Tondo? Počkej, zastavím to. *(S nemilosrdným škubnutím zdvihá přenosku. Jehla škrábne přes drážky.)*

MAREŠ: Nechci rušit.

KALINA: V pořádku. Posad' se. Jak ses dostal dovnitř?

MAREŠ *(mezitím se usadil)*: Fanouš mi otevřel.

KALINA: No a jak se cítíš? Ještě ti vadí chodit pěšky?

MAREŠ: Ne.

KALINA: No vida.

MAREŠ: Můžu se zdržet?

KALINA: Beze všeho. Bolí tě něco?

MAREŠ: Ne. Je mi dobře.

KALINA: To je tím jarem.

MAREŠ: Možná. Ale víte... vzpomínáte, jak jsem vám minule vyprávěl o Kláře?

KALINA: Vzpomínám.

MAREŠ: Čekal jsem, že potom budu mít výčitky svědomí. Že jsem to vyzradil.

KALINA: Aha. A měl jsi?

MAREŠ: Neměl. Cítil jsem... radost. Jako by se mi tím povídáním na chvílku vrátila. Myslíte, že je to možný?

KALINA: Je.

MAREŠ: Víte, jak se říká, že někomu spadnul kámen ze srdce? Tak jsem se cejtil minule. Nebude vám vadit, když o ní budu ještě mluvit?

KALINA: Jako lékař schvaluju vše, co pacientovi prospívá.

MAREŠ: Jenže to má háček. Byl to krásnej sen, to určitě, ale...

KALINA: Ale?

MAREŠ: Byl jsem tehdy už ženatej.

KALINA (*pobaveně*): To se stává. Jak to brala tvoje žena?

MAREŠ: Irena? Nevěděla to. Nikdy jsem jí nic neřekl.

KALINA: A ji nikdy nenapadlo, že ji podvádíš?

MAREŠ: Nikdy. Pokud vím.

KALINA: A jak vám to doma klapalo?

MAREŠ: Dobře. Výborně. To se mi líbilo.

KALINA: Aby ne.

MAREŠ: Doma jsem měl spokojenou manželku se synem. A po ruce milenku, která byla se mnou šťastná. Vždycky jsme našli nějaký to místo, kde nás nikdo nehledal. Den, dva... Třeba i víc dní. To byly nejkrásnější časy.

KALINA: Jenže netrvaly věčně.

MAREŠ: Jak to víte?

KALINA (*pobaveně*): To není těžké uhodnout.

MAREŠ: Klára zbořila všechny zábrany. Báł jsem se, že se to provalí. Bránil jsem se, ale ... úplně mě strhla. Měl jsem vždycky stranou peníze na horší časy. Vzal jsem je a řekl jí, že spolu odjedeme. Souhlasila. Čekal jsem na ni na nádraží. Ale ona nepřišla.

KALINA: Dostala rozum.

MAREŠ: Možná.

KALINA: Urazil ses?

MAREŠ: Těžko říct. Byl jsem v koncích. Tak jsem šel a požádal jsem o přeložení. Kamkoliv, hlavně hned a daleko. Vyřídili to rychle. V Užhorodě zrovna umřel notář. Taková pustina. Ale to mi bylo jedno.

KALINA: A Klára?

MAREŠ: Zůstala doma. S manželem.

KALINA: A už se neozvala?

MAREŠ: Napsala mi. Že čeká dítě. A že je to naše dítě. Hodil jsem ten dopis do kamen.

KALINA: Bez odpovědi?

MAREŠ: Ano. Zatvrdil jsem se. Otvíral jsem pak už jen úřední dopisy. Zařekl jsem se, že je konec.

KALINA: Ale nebyl.

MAREŠ: Byl. Další rok jsem cestoval do Prahy. Služebně. Stavil jsem se tady u nás doma. Myslel jsem, že k nim zajdu a budu dělat jakoby nic. Jako by se mezi Klárou a mnou nic nestalo.

11. RETRO BENDŮV STATEK, MAREŠ, malý LUKÁŠ a SOUSEDKA

(Úporný nářek malého LUKÁŠE, kterého SOUSEDKA nosí v náruči po místnosti a vytrvale, ale marně ho konejší. Někdo hlasitě klepe na dveře.)

SOUSEDKA: Lukášku, no tak... Lukášku, hošánku... *(Klepání se ozve znovu.)*

SOUSEDKA *(vzdychne, pak zavolá)*: Už jdu. *(S křičícím chlapcem v náruči otevírá dveře, za nimi stojí MAREŠ.)*

MAREŠ *(překvapeně)*: Promiňte. Dobrý den.

SOUSEDKA: Dobrej.

MAREŠ: Já jsem Mareš. Tonda.

SOUSEDKA: A jó. Tonda Mareš. Jste mi povědomej. Nejste vy teď na Podkarpatský Rusi?

MAREŠ: Ano. Hledám Kláru... a Jaromíra.

SOUSEDKA *(vyhýbavě)*: Jaromír je na poli. Já tu jen hlídám malýho. Roste mu zoubek.

MAREŠ: A Klára?

(Mlčení. Dětský pláč pomalu utichá.)

12. U DR. KALINY, KALINA, MAREŠ

MAREŠ: Umřela, když se narodil Lukáš. Mezi mnou a Klárou byl sice konec, ale zůstal Lukáš. Nechala mi ho místo sebe. Jako výčitku. Jako výzvu, abych se k němu choval líp než k ní...

KALINA *(zamyšleně)*: Víš, Tondo...

MAREŠ: Co?

KALINA: Víš jistě, že Lukáš je tvůj?

MAREŠ: Je. Neřeknete to?

KALINA: Ne.

MAREŠ: Vy mi nevěříte?

KALINA (*jemně*): Věřím. Ale musím tě jako doktor upozornit, že se v otcovství můžeš mýlit. I Klára se mohla splést.

MAREŠ: Nespletla se. Lukáš je můj.

13. U MAREŠŮ, začátek padesátých let, někdy zjara, MAREŠ a JAKUB:

(Rádio hraje budovatelskou melodii. MAREŠ píská doprovod, pak přestane, vypne rádio. Zapíská melodii nervózně znovu, pak přestane, protože se otevírají dveře, vchází JAKUB.)

MAREŠ: Kde seš, prosímtě?

JAKUB (*na půl huby*): Tady.

MAREŠ: To vidím.

JAKUB: No tak.

MAREŠ: Jakýpak „no tak“?

JAKUB: Normální „no tak“.

MAREŠ (*otcovsky*): Poslouchej, Jakube...

JAKUB: Co je? Chceš zase vědět, jestli už se budu ženit? Nebudu.

MAREŠ: To je tvoje věc.

JAKUB: To bych prosil.

MAREŠ: Neviděls poslední dobou Lukáše?

JAKUB: Viděl. U příležitosti rvačky.

MAREŠ: S kým jste se poprali?

JAKUB: S nikým. Spolu.

MAREŠ: Kvůli čemu?

JAKUB: Kvůli traktoru.

MAREŠ: Kvůli jakému traktoru?

JAKUB: Starej Benda koupil traktor. Pětadvacítku zeton.

MAREŠ: Novej traktor?

JAKUB: Jo.

MAREŠ (*rozčileně*): Zbláznil se? Likviduju kulaky jednoho za druhým. Berem pole, stodoly, mlátičky, všechno. A on koupí nověj traktor?

JAKUB: Luky byl taky naštvanej.

MAREŠ: Kde na to vzal?

JAKUB: Já nevím. Prej peníze po paní Bendový.

MAREŠ: Po Kláře?

JAKUB: No, po jaký jiný.

MAREŠ: To měl schovat. A ne kupovat traktor. Co s ním teď chtěj dělat?

JAKUB: Nevím. Dobrou noc.

MAREŠ: Počkej.

JAKUB: Co je?

MAREŠ: Co ti Lukáš povídal?

JAKUB: Už nic.

MAREŠ: Co ti povídal?

JAKUB (*netrpělivě*): Že si komunisti můžou strčit jejich traktor do prdele. Jemu je to fuk.

MAREŠ: Jak to fuk?

JAKUB: Páč zdrhne.

MAREŠ: Kam?

JAKUB: Kam asi?

MAREŠ: No počkej. To nemůže.

JAKUB: Tak mu to di říct.

MAREŠ: To mu taky řeknu. Nebo, hele, nemoh bys to udělat ty?

JAKUB: Co?

MAREŠ (*naléhavě*): Řekni Lukášovi, že... já se o ten traktor postarám. Že jim ho nevezmeme. Že to zařídím. Jasný?

JAKUB: Jemu je to stejně jedno.

MAREŠ: Zejtra mu řekneš, že...

JAKUB: Ale já ho zejtra neuvidím.

MAREŠ: Tak za ním zajed'. Vezmi si kolo. Je to důležitý. Rozumíš?

JAKUB: No jo.

MAREŠ: Zejtra mu řekneš, že to zařídím. Ať o tom ale nikde nemluví, jasný? A ty taky ne, jenom s Lukášem. Jasný?

JAKUB: Jo. Jasný. Dobrou.

MAREŠ: Počkej. Pověz mu, že o traktor se nemusí bát, ale že tu musí zůstat, rozumíš? Že to je podmínka, jasný?

JAKUB: No jo. Jasný.

14. U Dr. KALINY, počátek padesátých let, někdy zjara, MAREŠ a KALINA

(Dr. Kalina si přehrává na klavír jakýsi šlágr. Něco se mu nezdá, protože zarazí a zkouší jednu klávesu. Hraje dál, ale vyruší ho Mareš, který vejde přímo do místnosti. Klavír ztichne.)

KALINA (*potěšeně*): Nazdar. Tondo.

MAREŠ: Vy necháváte otevřeno?

KALINA: Čekal jsem tě. A Fanouš je teď na jaře pořád na zahradě. Tak jsem ti nechal otevřeno. Vždycky na jaře se mi ti rozladí piáno. *(Zahraje znovu úvodní takty.)* Nezdá se ti?

MAREŠ (*rozpačitě*): Nemám hudební sluch.

KALINA (*znovu zabrnká pár tónů, pak přestane*): No nic. Posad' se. Co mi neseš?

MAREŠ (*ustaraně*): Jsme tu opravdu sami?

KALINA (*klidně*): Naprosto. Ani Fanouš tu není.

MAREŠ: Chci vám něco říct. Vy jste slušnej člověk, pane doktore.

KALINA: Děkuju.

MAREŠ: Vy tomu budete rozumět.

KALINA: To se ukáže. O co jde?

MAREŠ: Totiž Benda, ...víte kterýho myslím?

KALINA: Vím. Toho vdovce. Co má tvého syna.

MAREŠ: Toho. On koupil novej traktor. Ale jako kulak ho musí odvést družstvu.

KALINA: Tomu rozumím. Tak vy to děláte. Když ho neodvede, tak mu ho stejně zabavíte.

MAREŠ (*důvěrně*): Jenže on o něj nepřijde.

KALINA: Jak to?

MAREŠ: Zařídil jsem to.

KALINA: To můžeš?

MAREŠ: Nahlásil jsem, že nevíme, kolik má Benda polí. Takže zatím není jistý, že je kulak. Traktor mu zůstane. I statek.

KALINA: Ale všichni vědí, kolik má polí.

MAREŠ: Jenže se ztratily výkresy. Hledají se. A hodně dlouho se nenajdou.

KALINA: Jak to víš?

MAREŠ: Protože jsem je zničil.

KALINA: No tak řeknou, že... že třeba neplní kontingent?

MAREŠ: Přepočítal jsem mu ho. Ve všech papírech už ho plní.

KALINA (*zamysleně*): Takže ho kryješ. Máš odvahu.

MAREŠ: Ale taky strach.

KALINA: Strach?

MAREŠ: O Lukáše.

KALINA: Má průšvih?

MAREŠ: Předpokládá, že jim všechno seberem. Chce utéct za čáru.

KALINA: A z čeho ty máš strach?

MAREŠ: Že ho chytanou. Vyfasuje kriminál. Nebo ho zastřeje.

KALINA: Třeba proklouzne.

MAREŠ: A už se nikdy nevrátí? Můj syn?

KALINA (*vzdychne*): Neví, že je tvůj syn. Pokud je tvůj syn.

MAREŠ: Je to můj syn. Můj a Klárin.

KALINA: Třeba by Klára chtěla, aby odešel.

MAREŠ: Určitě by si přála, aby se mu nic nestalo.

KALINA: To si přeje každá matka. Ale kdo ví, co mu hrozí tady?

MAREŠ (*nenechá se zviklat*): Tady jsem já. A já mu vždycky pomůžu. Dlužím mu to. Dlužím to Kláře.

15. ZABAVENÍ TRAKTORU, počátek padesátých let, někdy zjara:

JAROMÍR, ESTÉBÁK, DRUŽSTEVNÍK.

(JAROMÍR přijíždí s traktorem. Slyšíme motor zatoru 25, skřípání, vrzání atd. Nejprve z dálky, potom se přibližuje. Zničehonic zabrzdí, motor běží.)

JAROMÍR: Co chcete?

ESTÉBÁK (*stroze*): Pojd' dolů. No pojd'.

JAROMÍR (*sestupuje na zem, motor běží*): O co jde?

ESTÉBÁK: Benda Jaromír?

DRUŽSTEVNÍK: Jó, je to von.

JAROMÍR: To jsem já. Proč?

ESTÉBÁK: To je tvůj traktor?

DRUŽSTEVNÍK: Jó, má ho novejš.

JAROMÍR: Je. O co jde?

ESTÉBÁK: Traktor přechází do majetku družstva.

JAROMÍR *(výhrůžně)*: Nesahej na to! *(Divoká pranice. Rány, chroptění...*

JAROMÍR *padá na zem.*)

ESTÉBÁK: Dělej, zvedni se. *(JAROMÍR sténá.)* Podrž ho. Do auta. Pohyb.

(Těžké kroky k autu. JAROMÍR kleje a syká bolestí, pak se za ním zabouchnou

dveře tatraplánu. ESTÉBÁK stroze přikáže): Ty pojedeš s traktorem za náma.

(Automobil odjíždí, traktor se přidá, zvuky slábnou...)

16. U Dr. KALINY, začátek padesátých let někdy zjara, MAREŠ, FANOUSH, KALVAS

(Slyšíme klavír, KALVAS jedním prstem neuměle vyťukává jednoduchou melodii, vstoupí FANOUSH)

FANOUSH *(důležitě)*: Máš ho tady.

KALVAS *(přestane hrát, rychle zaklapne víko)*: Ať jde dál.

FANOUSH *(pokyne MAREŠOVI, který zřejmě čeká přede dveřmi)*: Pojd'te.

MAREŠ *(vchází dovnitř)*: Já se ani nezouvám, Fanouši, jo? *(Spatří KALVASE. S překvapením.)* Dobrej den. Já jdu za doktorem Kalinou.

KALVAS *(stroze)*: Není tu.

MAREŠ: Není? Kde je?

KALVAS: Pokud vím, volali ho k pacientovi. Je to tak, Fanouši?

FANOUSH: Poslali auto.

MAREŠ: To mě překvapuje.

KALVAS: Posad' se.

MAREŠ: Když dovolíte, tak já... vás neznám.

FANOUSH: Soudruh Kalvas. Prokurátor.

MAREŠ (*váhavě*): Jo tak... Čest práci.

KALVAS: Čest. Rád tě poznávám. Proč si nesedneš?

MAREŠ: Protože to je asi nedorozumění. Jsem tu za doktorem Kalinou. Léčí mě. Jsem po infarktu. Jestli tu není, tak se poroučím. Na shledanou, pánové.

(MAREŠ *se otočí a vykročí k odchodu. Za ním stojí FANOUSH a zastoupí mu cestu.*)

MAREŠ (*překvapeně*): Co chceš, Fando?

FANOUSH: Ještě jsme neskončili. (FANOUSHOVA *pěst zasáhne MAREŠE do břicha a vyrazí mu dech. MAREŠ se zhroutí a lapá bolestivě po dechu...*)

MAREŠ: Co... Co to... Co ...?

KALVAS (*zamyšleně*): Chudák Tonda. (*Povzdychne si.*) Nepomůžeš mu do křesla, Fanouši? Je po nemoci.

(FANOUSH *pomáhá MAREŠOVI usednout. MAREŠ se usadí vydávaje dlouhé, bolestné vzdechy.*)

KALVAS: Takovej srdeční záchvat není maličkost. (*Směje se svému vtipu.*) Musíš na sebe dávat pozor.

MAREŠ (*přerývaně*): Co... chcete?

KALVAS (*káravě*): U nás si nevykáme, Tondo. Co chci? Malou výměnu informací. Předpokládám, že nebudeš proti.

MAREŠ: Nevím, o co jde.

KALVAS: Takhle je to vždycky. (*Povzdychne si.*) Cigaretu?

MAREŠ: Ne... díky.

KALVAS: Kdyby sis to rozmyslel, tak si posluž. (*Zapaluje si. Vyfoukne labužnický kouř.*) Nikdo neví, o co jde, i když je to jasný jak facka.

MAREŠ: Ale já opravdu... nechápu.

KALVAS: Přestaň, prosímte. Někdo se pokusil pomáhat vesnickému boháči Jaromíru Bendovi. Aby nemusel odevzdat traktor do družstva. Aby nepřišel o statek. Někdo se ho pokusil krejt. Ty nevíš, kdo to byl?

MAREŠ: Nevím, o čem mluvíš.

KALVAS (*zamyšleně povzdychne*): Tohle nepochopím. My všechno víme. Ale lidi, jako jsi ty, vždycky zapíraj.

MAREŠ. Já nic... nezapírám.

KALVAS: Kdo se pokoušel pomoci Jaromíru Bendovi, Fanouši?

FANOUŠ: Tady Tonda. Tonda Marešů.

KALVAS: A jak?

FANOUŠ: Zničil plány Bendovejch polí. A snížil mu kontingent.

KALVAS: Dobrej plán. Trochu riskantní. Proč kvůli Bendovi tolik riskuješ?

MAREŠ: Nic jsem... nezničil.

KALVAS: Mám se zeptat Fanouše?

MAREŠ: Ne.

KALVAS: Aha. Poslouchám.

MAREŠ: Udělal jsem to. Jaromír je kamarád. Chtěl jsem mu pomoci.

KALVAS: To to trvalo. Ale stejně se mi nezdá, že bys tolik riskoval jen kvůli kamarádovi.

MAREŠ: Bylo to kvůli Lukášovi. Je to... můj syn.

KALVAS: No vidíš, že to jde. Když už mluvíme na rovinu, Jaromír je u nás. A traktor převzalo družstvo.

MAREŠ: A Lukáš?

KALVAS: Dobrá otázka. Zmizel. Nevíš kam?

MAREŠ: Nevím.

KALVAS: Nenapadá tě, kam se tak asi schoval?

MAREŠ: Můžu ho zkusit najít.

KALVAS: No vida. To se mi líbí. Ale víš, jak to uděláme? Pomůžeme ti hledat.

17. DOMA U MAREŠŮ, MAREŠ, IRENA

(Dechovka vyhrává v rozhlasě Andulko šafářova, IRENA v kuchyni polohlasně zpívá s rozhlasem, přijímač ale začne stávkovat, IRENA do něj klepe, ale marně.)

IRENA: Budeš hrát, čerchmante? *(V předsíni rachotí klíč, otevírají se dveře, přichází MAREŠ)*

IRENA *(volá)*: To jsi ty, Tondo?

MAREŠ *(volá z předsíně)*: Jo. *(IRENA nechá rádio být a jde za manželem)*

IRENA: Co že jdeš tak pozdě?

MAREŠ: Nezlob se. Práce. *(Prochází bytem, IRENA za ním.)*

IRENA: Co já měla strachu... Je hroznej den. A vyplivlo rádio.

MAREŠ *(poslouchá jen napůl)*: Ať ho Jakub spraví. Nesháněl mě někdo?

IRENA: Ne. Ale Tondo?

MAREŠ: Co?

IRENA: Vy jste prej sebrali Jaromíra. Kvůli traktoru, jo?

MAREŠ: No jo. Taky kvůli tomu musím do práce.

IRENA: Ted' večer?

MAREŠ: Hned jsem zpátky. *(Během řeči otevírá skříň, pak vytahuje šuplíky a přehrabuje se v papírech.)*

IRENA: Říkals, že Bendovi ten traktor necháte.

MAREŠ: No právě.

IRENA: Hledáš něco?

MAREŠ: Ne. Kde je ta obálka s penězma?

IRENA (*šeptá*): S dolarama?

MAREŠ (*rozčileně, nahlas*): Jo!

IRENA: Pst. V knihovně.

MAREŠ: V knihovně?

IRENA: V F. L. Věkovi.

MAREŠ: Co?

IRENA: Ve třetím díle. (*Vytahuje knihu.*) Tady. (*Podává mu peníze.*)

MAREŠ (*spěšně*): Díky. Ahoj.

IRENA: Máme čekat s večeří?

MAREŠ: Jo. Nebo spíš ne.

IRENA: Panenko skákavá, kdy ty jednou budeš doma na večeři? A na co bereš ty peníze?

MAREŠ: Schovám je... radši někde venku.

IRENA: A kde?

MAREŠ: To ti pak řeknu.

IRENA: Tak buď opatrněj, Tondo. Máš po infarktu. Pus. (*Spěšně se políbí na rozloučenou.* MAREŠ *zavře dveře. Rozhlasový přijímač vedle se umoudří, ozve se někde uprostřed* Kdyby byl Bavorov... rovněž v podání dechové kapely.

IRENA *se zaraduje.*) Jéjku, už to hraje!

18. VE SLUŽEBNÍM TATRAPLÁNU, KALVAS, FANOUŠ

FANOUŠ (*nedočkavě*): Tak kde je?

KALVAS (*škrtne sirkou, zapálí si cigaretu a dlouze vydechne kouř*): Jenom klid.

FANOUŠ: Proč ho rovnou nesebereš?

KALVAS (*pokuřuje a přitom líně vykládá*): Protože to může počkat. Teď mi může bejt ještě užitečnej.

FANOUSH: A jak?

KALVAS: Bojí se o Lukáše. Dovede nás k němu a seberem je oba. Jestli má Lukáš komplice, dostaneme i je.

FANOUSH: A když to neudělá?

KALVAS: Tak skončí jako starej Benda.

FANOUSH (*s respektem*): Aha. Ale... co když nás nějak podfoukne?

KALVAS: Tonda Mareš? Takovej posera ouřednickej? Kdepak. Navíc ho nespustíme z vočí.

FANOUSH: Mám jet hned za ním?

KALVAS (*nesouhlasně mlaskne*): Nic takovýho. S vodstupem. Ať mladýho Bendu nevyplašíš.

FANOUSH (*vykřikne*): Tamhle jede. Tonda Marešů. Je to jeho auto.

KALVAS: Tak za ním, ale na dištanc. (*Startér tatraplánu. Hvízdavý zvuk motoru. Rozjíždějí se.*)

KALVAS: Nepovídal doktorovi, kde se s Lukášem scházej? Nemají nějaký smluvený místo? Vzpomínej.

FANOUSH: Ne. Říkal jen, že Lukáš chce pláchnout za hranice. A že má o něj skrzevá to strach.

KALVAS: Tak to se určitě sejdou u nich na statku. Ale jestli ne, tak si to vodneseš.

FANOUSH (*dotčeně*): Mně můžeš věřit.

KALVAS: To se teprve ukáže.

(*Motor tatraplánu slábne v dálce.*)

19. STATEK U BENDŮ, MAREŠ a LUKÁŠ, potom KALVAS a FANOUSH

(MAREŠ zadýchaně kluše po dvoře. S námahou otevírá těžká vrata od stodoly. Nejde dovnitř, ale odchází rychle k domu. Otevírá dveře, rozráží další, řítí se tichým domem, sotva popadá dech, otevírá bleskově okno. Klekne si těžce na podlahu. Pak polohlasem zavolá.)

MAREŠ: Lukáši? Lukáši? *(Zaklepe klouby na prkna smluvené znamení. Slyšíme MAREŠŮV zrychlený dech. Pak se něco těžkého posune a nadzvedne se těžký poklop od sklepa, ozve se tichý hlas LUKÁŠE.)*

LUKÁŠ: Tati?

MAREŠ *(zadýchaně)*: To jsem já. Mareš. Tonda. Honem, pust' mě dovnitř. *(Souká se po schůdcích dolů do tajného sklepa, zapadne poklop, pak se zasune vevnitř petlice.)*

LUKÁŠ *(polohlasem, varovně)*: Tenhle úkryt nikdo nezná.

MAREŠ: To je dobře. Tady nás nenajdou.

LUKÁŠ: Jak to že o něm víte?

MAREŠ: Schovával jsem se tu jednou... Než ses narodil.

LUKÁŠ: Tady?

MAREŠ: To byla taková náhoda.

LUKÁŠ: Kdo vás naučil signál?

MAREŠ: Klára.

LUKÁŠ: Myslel jsem, že ho zná jen táta a já. Jinak nikdo.

MAREŠ: Jsem... jediná výjimka.

LUKÁŠ: Co je s tátou?

MAREŠ: No... je zavřenej.

LUKÁŠ: Pustěj ho?

MAREŠ: Snad jo.

Zvenčí se ozvou tiché kroky.

MAREŠ: Tiše.

LUKÁŠ: Kdo to je?

MAREŠ: Bud' zticha.

(Nad podlahou skřípnou panty. KALVAS otevírá dveře.)

KALVAS *(šeptá)*: Posvit' sem, Fanouši. *(Opatrné kroky na dřevěné podlaze, pod kterou se ukrývají MAREŠ a LUKÁŠ.)* Tady taky není. Kam moh hergot zmizet? Někde tu musí bejt.

FANOUSH: Otevřený okno. Vyskočil. Prohlídnu to. *(Fanouš se souká oknem ven.)*

KALVAS: Nedělej takovej kravál. Vyplašíš je. *(Přechází opatrně místností křížem krážem, občas něco nadzvedne, posune, porazí omylem židli, zakleje, nakonec odchází, jeho kroky se vzdalují a utichnou.)*

LUKÁŠ *(tiše)*: Jsou pryč.

MAREŠ: Pst. Vráť se.

LUKÁŠ: Znáte je?

MAREŠ: Jo.

LUKÁŠ: Kolik jich je?

MAREŠ: Dva.

LUKÁŠ: Určitě?

MAREŠ: Jo. *(Ozve se tiché heknutí, LUKÁŠ odsunuje zevnitř petlici.)* Lukáši, co blbneš?

LUKÁŠ: Jdeme. Dva chlapy vyřídíme.

MAREŠ: Neblázni. Zavři to. *(Tiché zápolení, pak se petlice zasune zpět.)* Přesně na tohle čekaj.

LUKÁŠ: A co budem dělat?

MAREŠ: Počkáme, až zmizej. *(Šátrání.)* Kde máš ruku, ukaž.

LUKÁŠ: Co je to?

MAREŠ: Peníze. Dolary.

LUKÁŠ: Na co?

MAREŠ: Vem si to. Na cestu.

LUKÁŠ: Na cestu?

MAREŠ: Do Německa. Za čáru. Prostě pryč.

LUKÁŠ: A proč?

MAREŠ (*naléhavě*): Slyšels toho chlapa nahoře? To je Kalvas. Prokurátor. Slíbil jsem mu, že tě najdu a přivedu tě k němu.

LUKÁŠ: Cože?

MAREŠ: Chce tě poslat do vězení.

LUKÁŠ: Ale za co? (*Zvenčí se ozvou kroky.*)

MAREŠ: Tiše. Už jdou.

KALVAS (*strká do dveří, mluví hlasitě*): Nedá se tu rozsvítit? Ta baterka dodělává.

FANOUŠ: Tady. Petrolejka. (*Škrtá sirkou.*)

KALVAS: Barák je prázdný. Nikde ani myš.

FANOUŠ: Kde maj krávy? A prasata? Slepice?

KALVAS: Ty už jsou v družstvu. Jestli je sousedi nerozkradli.

FANOUŠ: Ve stodole taky nic.

KALVAS (*škrtne a zapálí si, vyfoukne kouř, zamysleně*): Kam se moh propadnout?

FANOUŠ: Nemůže bejt daleko. Venku stojí jeho minor.

KALVAS: Někde je tu schovanej.

FANOUŠ: Co když s Lukášem utekli?

KALVAS: Mareš? Ten tlust'och neuteče ani přes dvorek.

FANOUŠ: To je pravda. Ale co budem dělat?

KALVAS: Počkáme. Mareš nenechá synáčka bez dozoru. Postará se, aby neproved nějakou hloupost.

FANOUŠ: A co udělá?

KALVAS: Přivede nám ho. Slíbil jsem mu, že nám stačí starej Benda. Že Lukáše necháme jít. Půjde normálně na vojnu. Ale musí ho přivést.

FANOUŠ *(nevěřicně)*: Lukáš půjde *jenom* na vojnu?

KALVAS: Půjde. *(Ušklíbne se.)* Až vyleze z kriminálu.

FANOUŠ *se rozesměje*. KALVAS *se odměřeně přidá, pak zmlkne*. FANOUŠ *příčinlivě utichne také*.

KALVAS: Neslyšels nic?

FANOUŠ: Ne, nic.

KALVAS: Já taky ne. *(Zívne.)* Zašili se někde venku. Počkáme na Mareše u něj doma.

FANOUŠ: Co když se tam nevrátí?

KALVAS: Vráť. Má tam ženu. Rodinu. Teplou postel... Zhasni to a jdem. Na co čekáš!

(FANOUŠ sfoukne lampu a pospíchá za KALVASEM. Kroky se vzdalují. Za chvíli naskočí kdesi před domem motor služebního tatraplánu a pomalu ztichne v dálce.)

MAREŠ: Jsou pryč. Půjdu teď pomalu k autu. Ty počkej tady. Až uslyšíš běžet motor, přijdeš za mnou.

FANOUŠ: A když ho neuslyším?

MAREŠ: Tak nikam nepůjdeš. A zůstaneš tady. Pomoz mi to otevřít. *(Odsunují petlici. Pomalu zdvihají poklop. MAREŠ vylézá ven.)*

MAREŠ: Lukáši?

LUKÁŠ: Co?

MAREŠ: Máš dobrý boty?

LUKÁŠ: Jo.

MAREŠ: Teplý ponožky?

LUKÁŠ: Jo.

MAREŠ *odchází tichým domem.*

20. V MAREŠOVĚ AUTĚ ZA JÍZDY, MAREŠ, LUKÁŠ

(MAREŠ řídí svůj minor, LUKÁŠ sedí vedle něho.)

LUKÁŠ *(ochraptěle)*: Kolik je hodin?

MAREŠ: Bude půlnoc. Vyspal ses?

LUKÁŠ: Trochu.

MAREŠ: To je dobře. Klidně ještě spi.

LUKÁŠ: Nechce se mi. Nemám řídit? Místo vás?

MAREŠ: To je dobrý. Nechce se mi spát.

LUKÁŠ: Když ten prokurátor...

MAREŠ: Kalvas?

LUKÁŠ: Jo, ten. Když říkal, že jsem váš syn, to byla nějaká finta?

MAREŠ: To nebyla finta.

LUKÁŠ: A proto jste přišel...?

MAREŠ: Jo. Proto. A můžeš mi prosímtě tykat?

LUKÁŠ: Jo. Můžu.

MAREŠ: Díky. Je mi to milejší.

LUKÁŠ: Táta o mámě moc nemluví.

MAREŠ *(neutrálně)*: Jaromír je tichá povaha.

LUKÁŠ: Tím to není. Mluví radši o traktorech. Jaká byla máma?

MAREŠ: Skvělá. Krásná. Chytrá... To se nedá... To prostě nejde popsat.

LUKÁŠ: Neměla žádnou chybu?

MAREŠ: Byla trochu paličatá.

LUKÁŠ (*krátce se zasměje*): Vadilo ti to?

MAREŠ: Jo. Dělal jsem kvůli tomu frajera a tvářil se, že mě zas tak nezajímá. I když už jsme spolu chodili.

LUKÁŠ: Proč jsi dělal frajera?

MAREŠ: Potřeboval jsem mít pocit, že mám všechno pod kontrolou.

LUKÁŠ: A měl jsi?

MAREŠ: Ne. Zamiloval jsem se. Ztratil jsem hlavu. Absolutně. Měl jsem ji pořád před očima. A když jsem je zavřel, viděl jsem její vlasy, jak jí padají na ramena... Nemoh jsem spát, ani jíst...

LUKÁŠ: A co vám bránilo...?

MAREŠ: Byla vdaná. A já jsem byl ženatý. Řekla, že rozvod nepřipadá v úvahu.

21. RETRO KAVÁRNA hotelu Šroubek, třicátá léta, MAREŠ a KLÁRA

(Zvuky kavárny třicátých let. Tlumené hlasy v pozadí. Piano.)

KLÁRA (*káravě*): Tondo.

MAREŠ: Co je?

KLÁRA: Nedívej se na mě tak.

MAREŠ: Jak?

KLÁRA (*varovně*): Jsem vdaná.

MAREŠ: Já vím. Znáám přece Jaromíra. Neboj.

KLÁRA: Jenže v očích máš napsanýho něco jinýho. Něco úplně jinýho.

MAREŠ: A co tam mám napsanýho? Jak krásný je s tebou ležet ráno v posteli? Jak těžký je vstát, oblíct se a vázat si kravatu, když ležíš dva kroky za mnou? Jak hrozný je pořád někde čekat, když vím, že nepřijdeš?

KLÁRA: Nemluv jako Romeo.

MAREŠ: Jsem k smíchu?

KLÁRA (*konejšivě*): To nejseš.

MAREŠ (*bez zábran*): Mluvím jako Romeo? No prosím. Ať jsem k smíchu. Třeba celý kavárně. Ať si všichni přečtou, co mám napsanýho v očích. Já si nemůžu pomoci. A nechci si pomoci. A je mi to úplně jedno. Nevadí mi to. Ani trochu.

KLÁRA: Ale mně trochu jo. Trochu.

MAREŠ (*ovládne se*): Tak já... se omlouvám.

KLÁRA (*vyčítavě*): Tondo. Neomlouvej se. Je to moc hezký, co říkáš. Strašně hezký. Opravdu.

MAREŠ: Pořád mi to kouká z očí?

KLÁRA: Už je to lepší.

MAREŠ: Tak vidíš. (*Usměje se.*) Jsme slušný lidi, ne?

KLÁRA: Nikdo mě nikdy nemiloval tolik jako ty. Nevím, co mám dělat. Nevěděla jsem, že mě někdo... že mě nějaký mužskej bude milovat tak jako ty.

(*Piano doznívá, hlasy ztichnou.*)

22. V MAREŠOVĚ AUTĚ ZA JÍZDY, MAREŠ, LUKÁŠ

(*MAREŠ řídí svůj minor. LUKÁŠ sedí vedle něj.*)

MAREŠ: Nevěděl jsem, co dál. Nevydržel jsem bez Kláry ani den. Ale ona nechtěla ustoupit.

LUKÁŠ: Takže jsi to vydržel.

MAREŠ: Takže jsem to nevydržel. Utek jsem na Podkarpatskou Rus. Až tam jsem se dozvěděl, že se nám narodíš ty.

LUKÁŠ (*zasměje se pro sebe*): Chacha.

MAREŠ (*přátelsky*): Čemu se směješ?

LUKÁŠ: Noc je plná překvapení.

MAREŠ (*zamyšleně si povzdychne, pak sarkasticky*): Největší překvapení čeká Kalvase.

LUKÁŠ (*pobaveně se zasměje*): Co asi udělá? Když se mě nedočká?

MAREŠ (*pobaveně*): Zmlátí Fanouše.

MAREŠ *zmírní rychlost. Pak otočí auto do protisměru a zastaví. Motor ztichne,*
LUKÁŠ *stáhne okénko, vítr přinese zvuky proudícího potoka...*

LUKÁŠ: Co je?

MAREŠ: Jsme na místě.

LUKÁŠ: Kde jsme?

MAREŠ: Vidiš to vrbový křoví? Táhle vpravo.

LUKÁŠ: Nevidím.

MAREŠ: Za chvíli si oči zvyknou.

LUKÁŠ: Už ho vidím.

MAREŠ: Tam teče potok. Přitéká z Rakouska. Půjdeš po něm nahoru. Dvě, nanejvýš tři hodiny.

LUKÁŠ: A co ty? Nejdeš?

MAREŠ: Ne. Trefíš sám. Drž se pořád potoka.

LUKÁŠ: Co když někoho potkám?

MAREŠ: Za tmy tu nikdo nechodí. Ale nedělej zbytečně rámus. Pamatuješ si, za kým máš jít?

LUKÁŠ: Jo.

MAREŠ: Tak vyraž.

LUKÁŠ: Nejdeš se mnou?

MAREŠ: Ne.

LUKÁŠ: Proč?

MAREŠ (*vážným tónem*): Kvůli Kalvasovi. Když prohlásil, že neuteču ani přes dvorek... Tak ho přece nezklam.

LUKÁŠ (*zasměje se*): Je s tebou sranda.

MAREŠ: Jsem veselá kopa.

LUKÁŠ: To seš.

MAREŠ: My to totiž máme v rodině.

LUKÁŠ: To doufám. (*Vystoupí a potichu zaklapne dveře. Pár kroků v trávě, pod nohama mu zapraská větvička, kroky mizí... někde teče potok. MAREŠ chvíli počká, pak nastartuje, zařadí rychlost a velmi zvolna odjíždí. Zvuk motoru slábne, až zmizí docela. Jakýsi pták vykřikne ze spaní a je ticho, jako by se vůbec nic nestalo.*)